

Editorial

Την άνοιξη του 2015 γιόρτασε τα ογδοηκοστά της γενέθλια μία από τις βασικές προσωπικότητες που συντέλεσαν στην ίδρυση και στην ανάπτυξη του Τμήματος Νεοελληνικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Masaryk, Μπρνο. Η αγαπημένη μας δασκάλα και μετέπειτα συνάδελφος, Αικατερίνη Franc-Σγουρδαίου.

Γεννήθηκε στο Βαθύ Σάμου στις 26 Απριλίου 1935. Σπούδασε Κλασική και Βυζαντινή Αρχαιολογία στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και της απονεμήθηκε διδακτορικός τίτλος από το Πανεπιστήμιο της Σορβόνης, Παρίσι, για τη διατριβή της στο χώρο της βυζαντινής τέχνης (*Τα αρχικά γράμματα των χειρόγραφων της εποχής των Κομνηνών*, 1965). Κατά τις σπουδές της στο Παρίσι γνώρισε τον μετέπειτα σύζυγό της τον οποίο και ακολούθησε στην πατρίδα του, την Τσεχία. Μετά την εγκατάστασή της στο Μπρνο, και μόνο για σύντομο χρονικό διάστημα, της επιτράπηκε να ασκήσει το επάγγελμά της συμμετέχοντας στις ανασκαφές του Αρχαιολογικού Ινστιτούτου του Μπρνο στον αρχαιολογικό χώρο των Mikulčice (1965–1966).

Για είκοσι περίπου χρόνια, εξαιτίας κυρίως της περίπλοκης πολιτικής κατάστασης στην τότε σοσιαλιστική Τσεχοσλοβακία, δεν βρήκε κάποια αξιόλογη επαγγελματική ευκαιρία και αφοσιώθηκε στη φροντίδα της οικογένειάς της. Από το 1987 άρχισε να διδάσκει τη Νεοελληνική Γλώσσα στο Ελληνικό Κοινοτικό Σχολείο του Μπρνο. Μετά την πτώση του κομμουνιστικού καθεστώτος, ένωσε τις δυνάμεις της με την καθηγήτρια Růžena Dostálová με σκοπό να εγκατασταθούν οι Νεοελληνικές Σπουδές στο Πανεπιστήμιο του Μπρνο, το οποίο και πέτυχαν το 1993. Έκτοτε διδάσκει στο Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών όχι μόνο την Ελληνική Γλώσσα αλλά και, επιστρέφοντας στην ειδικότητά της, τη Βυζαντινή Τέχνη.

Είναι ιδρυτικό μέλος της Τσεχικής Εταιρείας Νεοελληνικών Σπουδών και του Λυκείου των Ελληνίδων στην Τσεχία, και για αρκετά χρόνια προέδρευσε και στους δύο αυτούς οργανισμούς, εξασφαλίζοντας και για τους δύο σημαντική οικονομική υποστήριξη από το ελληνικό κράτος και ιδιωτικούς φορείς. Συμμετείχε επίσης στη σύνταξη του βασικού διδακτικού βιβλίου για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στο Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Masaryk (Dostálová, R. – Franc-Sgourdeou, K., *Εισαγωγή στη νεοελληνική γλώσσα*, Brno 2000 και Praha ²2004, ³2008.).

Η Αικατερίνη Franc-Σγουρδαίου προσέφερε και συνεχίζει να προσφέρει πολλά στη διάδοση της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού και συνέβαλε τα μέγιστα στην προβολή της Ελλάδας σε ολόκληρο τον κόσμο. Βοήθησε σημαντικά στην καθιέρωση των Νεοελληνικών Σπουδών ως πανεπιστημιακού κλάδου στην Τσεχία ενώ μέχρι σήμερα αποτελεί μέλος του προσωπικού του Τμήματος Νεοελληνικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Masaryk. Κατά τη διάρκεια του κομμουνιστικού καθεστώτος, παρότι αντιμετώπιζε προβλήματα στην ενασχόλησή της με τα νέα ελληνικά, δε σταμάτησε ποτέ να επιδιώκει τη διάδοσή τους και να προβάλλει με όλους τους δυνατούς τρόπους την ελληνική γλώσσα και τον πολιτισμό.

Για δύο τουλάχιστον γενιές φοιτητών ήταν ένα από τα πρώτα πρόσωπα που διαμόρφωσαν και καλλιέργησαν τη σχέση τους με την Ελλάδα και τον ελληνικό πολιτισμό. Αξιοπρεπέστατη πρέσβειρα της Ελλάδας μας έμαθε να αγαπάμε την πατρίδα της, μας έδινε κουράγιο και όρεξη να καταπιαστούμε με τη δύσκολη και όχι και τόσο διαδεδομένη μητρική της γλώσσα και να διεισδύουμε βαθύτερα στη γνώση της. Ήδη από τη δεκαετία του 1990, την «προ-ERASMUS» εποχή που δεν ήταν ακόμα τόσο αυτονόητα και εύκολα τα ταξίδια για σπουδές, φρόντισε να δοθεί ευκαιρία σε όλους τους φοιτητές της να πάνε για μαθήματα στην Ελλάδα, έστω και για ένα μικρό διάστημα.

Ως ιδρυτικό μέλος και πρόεδρος της Τσεχικής Εταιρείας Νεοελληνικών Σπουδών η Αικατερίνη Franc-Σγουρδαίου συμμετείχε επίσης στην ίδρυση του περιοδικού αυτού, αρχικά Επετηρίδας της Εταιρείας. Θα θέλαμε να της αφιερώσουμε αυτό το τεύχος, για να τιμήσουμε την αγαπημένη μας δασκάλα και να την ευχαριστήσουμε με αυτόν τον τρόπο για όλα όσα προσέφερε στις Νεοελληνικές Σπουδές στην Τσεχία. Της χρωστάμε πολλά όχι μόνο σαν πανεπιστημιακή κοινότητα, αλλά πολλοί από εμάς, παλιοί φοιτητές και φοιτήτριές της, και προσωπικά.

Kateřina Bočková Loudová
Markéta Kulhánková